

מושב הים היאך. ומנין לך ללמוד הימנו כיצד פונים במקדש, אם כן "פונים פונים" דכפל הכתוב לגבי ים שעשה שלמה למה לזי? אלא, ללמדך לכל עבודות שבמקדש — שכל פניות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין!

שאל רבי שמעון בן יוסי בן לקוניא את רבי יוסי: וכי אומר היה רבי שמעון בן יוחי — אויר יש בין כבש למזבח⁽⁶⁷⁾ שלא היה

מזרחה" ומהא דהכתוב מונה והולך דרך ימין ילפינן דכל פניות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח! כי כשאדם מפנה את פניו כלפי מקום מסוים ומקיף אותו כשפניו מופנות לאותו מקום, הרי אם הוא מקיף מצפון למערב בהכרח שהוא מצדד את רגליו ימינה!

ושמא תאמר: החוץ קרא דנאמר גבי ים שעשה שלמה מיבעי ליה לגופיה ללמדך

וניכר, והביא הגרי"ז מילקוט פקודי שהיה הפסק של כחוט השערה ביניהם, ונשאר בצ"ע על דבריהם כאן. והחזון יחזקאל [קרבות ד א] כתב שהפסק זה של אויר חשוב וניכר, אפילו הוא מן התורה, מכל מקום אינו מעכב בבנין המזבח, מה שאין כן אויר משהו מדין "סביב" הוא לעיכובא, וכונתו משום שנאמר "המזבח סביב" [ויקרא א], הרי שנאמר עיכוב בדין "סביב", וכ"כ בחידושי הרא"מ הורוויץ.

אולם התוס' לקמן [פז ב ד"ה אויר] הביאו בשם רבינו חיים שהיה צריך אויר קרקע ממש ולא אויר טובב, והיה הפסק של יותר מאמה בין הכבש והמזבח לצורך זה, וביאר החזו"א שם שלא היה הפסק זה לכל רוחב הכבש, אלא במקום אחד היה הפסק יותר מאמה לצורך הקטרה, ובשאר הרוחב היה סמוך הכבש למזבח כדי שיוכלו לעלות ממנו לראש המזבח, אך נשאר בתימה ממה שבזריקת הדם היה הפסק של אויר יסוד, ואם כן הוא הדין לכאורה אויר טובב, ושם י"ל שיסוד חשוב כקרקע לענין זה, וכמו שכתב רש"י לעיל [נד א] "שאינן יסוד אלא המיוסד בארץ", אבל המקדש דוד [ז ד] לומד שהפסק אויר הוא בין הזורק והמזבח, ולא בין הדם והמזבח, ולכן גם כשזורק במקום היסוד הלא הכהן עומד בארץ ויש אויר קרקע בינו ובין המזבח.

67. אויר יש בין כבש למזבח. שיטת התוס' פסחים [עז א] שמן התורה אין צריך הפסק אויר כלל, ורק מדרבנן הצריכו אויר כדי שיהיה ניכר שצריך ליתן הבשר בזריקה, וביאר החזו"א [זו ה] דלא מיבעיא לפי רבי יוסי שכל הדין זריקה הוא רק שהכהן צריך לעמוד חוץ ממקום ההקטרה שהוא המזבח כולו ומשם לזרוק הבשר, ולא נאמר כלל דין אויר מפסיק, אם כן ודאי שאין צריך שיהיה אויר בין הכבש והמזבח, [מלבד המשהו אויר שצריך ביניהם כדי לקיים דין "סביב" כמבואר בהמשך הסוגיא], ודי במה שעומד מחוץ למזבח על הכבש, אלא אפילו לרב פפא שמצריך אויר קרקע מפסיק, מכל מקום הלא כבר כתבו התוס' כאן שלא דוקא הוא "אויר קרקע", שהרי תחת האויר היה אמה טובב, ואם כן הוא הדין שאויר הכבש מועיל לזה, וכמו בזריקת הדם שאויר היסוד היה מפסיק ביניהם, ולא אויר הקרקע ממש, ואפילו נאמר שאויר הכבש אין מועיל לזה משום איזה טעם שהוא, מכל מקום הרי בלאו הכי צריך אויר משהו לקיים דין "סביב" וכנ"ל, ואם כן בזה גם מתקיים דין הפסק אויר להקטרה.

ודברי התוס' בסוגיין אינם מבוררים אם כונתם כמו שכתבו בפסחים, וכן הבין החזו"א, אולם הגרי"ז [פ' תשא] כנראה שהבין שכונתם לומר שמן התורה צריך הפסק של אויר חשוב